

Kratkočasen in podučen list za slovensko ljudstvo.

List 21.

V Celovcu 10. novembra 1870.

Leto II.

Bogomili Samaritan.

(Spisal J. Kosmač.)

Menda ga ni človeka pod solncem, da bi se mladih dni rad ne zavedal; zato sem se namenil, naslednjo zgodovinsko drobtinico iz avstrijansko-francoske vojske leta 1813. iz svojih mladih dni in svoje domovine pozabljivosti odtegniti in sedanji mladini cerkniške in starotrške šole na znanje dati:

Deček njezne mladosti, še na domu svojih predragih roditeljev na Notranjskem, pasel sem nekega jasnega dne proti deseti uri drobnico na Devin*), s ktere se na vse kraje v daljavo očem prelep razgled odpira, najlepši tjé proti jugu, od koder se orjaški Snežnik ponosno proti Turčiji in proti Benetkam ozira, kakor tudi proti severju, tjé čez Slivenco, čez katero se posebno v jasnih večerih pred solnčnim zahodom kaj mikavno rumenobe le gore razprostirajo od Koma gori in dalje nad Kamnikom v kolobaru proti velikanskemu Triglavu.

Ko ravno pod čelom Devina, sedé pod neko košato trepetliko, krog ktere je drobnica mulila, na bezgovo piščalko piskam, zaslišim pogosten strel simo čez Križno goro in nekako od Blok hudo treskanje, in ono pokanje se mi je vedno bliže zdelo; ostrmim, neham piskati, in mislim sim ter tjé, kaj oni strel pomenja: kar zagledam od daleč tri Dance proti meni korakati; bilo je na dan sv. Kozma in Damijana l. 1813, bili so bližnji sosedje naše hiše, izmed katerih eden nese v roci precej velik daljnovid, djali so mu „rešpektin“; o enakem gledalu nisem imel do te dōbe nobenega zapopadka, kaj in čemu je. —

Ko omenjeni vaščanje do mene prisopé, (prihod je bil težaven, ker hrib nad vasjo je silno strmán in precej visok,) pravi Matevž K. . . e., precej prebrisan sosed: „Jurče, zavrni zavrni oveč tje proti pockravskim senožetim in pridi na uni kraj vrha, boš videl kako cesarski Francoze od Radleka proti Martinaku drvé, saj slišiš, kako puške pokajo.

Zdaj se še le zavém, kaj oni prvi strel pomeni, da je vojska, da se naši s Francozi kavsajo in jih z Oblok s takim pogumom podé; Francoze se jim pa pri kapelici unikraj Cerknice ustavijo, in akoravno se tū hud boj med obema stranema vname, bilo ga je vendar kmalo konec. Ker so bili pogumni graničarji pred nekaj dnevi Francoze pod polkovnikom Milutinovičem pri Višnji gori, Šmarji in Žegnanem studencu precej nabili, jele so se jim pred njimi hlače tresti, torej se jim proti Laščam odmaknejo, kjer jih enaka osoda čaka; tū jih graničarji in hrabri huzarji od več strani poprimejo, komaj se eno uro tepó, in Francozi so že premagani, bila jih je precej lepa peščica, okoli polčetrti tisuč mož. Ko vidijo, da niso v teh neznanih hribih in tokavah cesarski hrabrosti kos, nentegoma jo proti Oblokom poberejo, kjer se usta-

vijo in na boj pripravijo, tem bolj, ker jim od Cerknice vrla pomoč prihrmi, namreč 500 kojnikov in 8 topov. Pri Radleku se z našimi sprimejo, pa so bili ravno tako naklepani, kakor pri Laščah. Od tukaj beže proti Cerknici, kjer se zopet z Avstrijanci stisnejo, in ravno toliko opravijo, kakor na Blokah. Da so se pri kapelici unikraj Cerknice čvrsto pokali, kar smo skozi daljnovid z Devina natanko videli, tega se še tako dobro spominjam, kakor da bi bilo včeraj. Ko tedaj Francozi vidijo, da z našimi nič ne opravijo, potegnejo proti Postojni čez Rakek, nekoliko pa tudi čez Logatec in Hrušico proti Gorici. Potlej nismo slišali daljnega streljanja in pokanja več.

Tukaj si ne morem kaj, da pri tej priliki tudi ene dogodbe ravno iz te vojske, ki se je bila v Cerknici pripetila, v misel ne bi vzel; iz ust enega Cerkljana sem jo slišal, pripovedoval mi jo je tako-le:

Ponočni čuvaj v Cerknici nekega večera ravno enajsto uro napoveduje, kar zasliši zdravnikova žena, ki je šla nocoj s svojo družino prav zgodaj spat, da nekdo prav porahloma na vežina vrata trka, in pravi: „Rezika, ali ne slišiš? — Nekdo trka na vežina vrata“, in zraven ležečo hčerko pocuka za ramo, rekoč: „ali slišiš?“

Obé poslušate. „Že spet trka!“ pravi Rezika natihoma.

Očka grem poklicat, jaz si ne upam v vežo. Deklica skoči urno iz postelje, šine v obleko, ki jo je na stolu poleg postelje imela, in stopi v stransko sobo, kjer so očka spali. Gospod zdravnik urno iz postelje šine, prižge luč, vzame ključ vežinih vrat, stopi v vežo in popraša:

„Kdo trka tako pozno na duri in me drami?“

„Nikar se ne bojte! ubog ranjenec sem, in pri Vas pomoči iščem, nikar me ne odganjajte od hiše!“ tako mu od zvunaj rahli glas natihoma na ušesa prihaja, da ga komaj sliši. — Zdravnik odpre vrata, in svit luči pade na visoko podobo mladega oficirja, bledega kakor smrt, ki se na dolgo palico opira in komaj na nogah stoji. Na njegovi obleki, posebno na belem plašču, zapazi zdravnik obilo krvavih madežev, glava mu je bila z robcem zavezana; na pasu mu visi sablja brez nožnic. Milosrdni zdravnik, — ki je do leta 1809. sam pri nekem avstrijanskem regimentu služil, in ko je bil po prihodu Francozov njegov regiment jako našeskan in raztepen, ga je tudi on popustil in po naključbi prišel v Cirknico in tamkaj ostal, — prime nezmožnega vojaka ljudomilo za podpazduho in ga v sobo pelje. Tukaj ga oživlja in okrepuje z lekarskimi pomočki, obeže mu ranjeno glavo, prepusti mu svojo lastno posteljo, na kateri je ranjenec, ker je bil ves izdelan in truden, kmalo precej mirno in sladko zaspal.

Že na prvi pogled spozná blagomili Samaritan pridšega tujca, da je avstrijsk oficir. In ko bi se zvedelo, da ga ima pod streho, znalo bi mu veliko veliko

*) Devin, hrib nad Danami na Notranjskem.

neprijetnosti prizadeti; Francozi bi ga v kozji rog uganjali; zastran tega se je blagi zdravnik neutegoma s svojo ženo in hčerko Reziko posvetoval, in koj je bilo enoglasno sklenjeno izprazniti mu zgornjo izbo in ga vanjo spraviti, kar so koj drugo jutro že o zori dovršili in bolnika gori spravili. Pa komaj je bilo vse dovršeno, že pride precej močna francoska patrola, ktere vodja našega vrlega zdravnika precej ostro popraša: „Gospod zdravnik! mi iščemo avstrijskega beguna, ali ga niste nikjer videli? — Vi boste o njem gotovo kaj vedeli, to noč nam je ušel, in čeravno ranjen, vendar nam je peté odnesel, pa ne more biti daleč, ker ima glavo jako ranjeno; oficir je, velik, blede mož in v bel plašč zavit.“

Žena zdravnikova se koj pobere, on pa gleda mirno vodji na ravnost v oči in pravi: „Kar pičice ne vém o avstrijskem oficirji, če mi pa ne verjamete, vtegete mojo hišo preiskati“. Mir gospodarjev in predrzna beseda: „preiščite hišo mojo, ako meni ne verjamete“, spravi patrolo ob ves sum, da bi pobegnjenec pri njem bival, ali da bi on o njem kaj vedel: pobere se od njega, in ga zastran tega posla več ne nadlega. —

„Ah mama, mama!“ priskače mala Jelica zadovoljna in vesela pred vežen prag, kjer njena mati sedé salato za večerjo trebi, „ah, če bi le vi vedeli, kako je tujemu gospodu danes južina dišala! — Ah prav jako me veseli, da je prebolel, imam ga prav rada!“

„Mrcina, ne vpij tako glasno!“ jo oče posvari in krog sebe pogleda, ter gre k bolniku v zgornjo izbico, kjer mu Rezika ravno zdravilo daje, in ga popraša:

„No, dragi moj, kako se počutite?“

„Hvala! danes veliko boljše od včeraj“, odgovori častnik.

„Res v srce me veseli, da se tako naglo boljšate, zdaj se ni treba nič hudega bati, ste že iz nevarnosti“, tako mu zdravnik prigovarja. Mislim v dveh ali treh dnevih ne bo več Francoza pri nas. Slišim, da so ga Hrvatje pri Višnji gori jako nasekali, in proti Laščam zapodili; če je to le res, bomo kmalo iz Blok kaj več slišali, da nas Francoz zapusti, boste lahko koj vstali in sobico zapustili.

„Tega, da sem med tako žlahtne in postrežljive ljudi dospel, ne bom nikdar pozabil“, pregovori ginjeni častnik in debele solzé mu oči zalijó. Ah, ko bi bil le v stanu Vam, dragi moj, svoje čutje razodeti, in Vam in družini Vaši kedaj svojo ljubezen za skazano postrežbo po mogočosti skazati, bi bilo moje največje veselje, pa dokler niso Francozi iz teh krajev, ne morem na kaj tacega misliti.

Ko tako o zadovoljnosti v zdravnikovi hiši in o svoji hvaležnosti govori, stopi Rezika v sobo in pripoveduje, da je glas počil, da se Francozi že z našimi na Blokah pokajo; gospod Obreza so prišli iz Rakeka in pravijo, da se strel jako sliši. In res, proti desetim že beže Francozi iz Blok, in kmalo jih je Cerknica polna, toda nimajo ostanka tukaj, ker so jim graničarji in huzarji za petami.

Kmaló potem je po Cerknici začel ves drug veter pihati. Komaj so Francozi peté proti kapelici odtegnili, že zavihra avstrijsko bandero iz lin na zvoniku, trobente od Martinaka prišli huzarjev trobijo, bobni vrlih graničarjev pa bobnajo, da se po celem jezeru in še tje čez Javornik razlega, vse je na nogah! Vse pozdravlja, staro in mlado, prišle vojščake in si na vso moč prizadeva z jedjo in pijačo jim postreči. Ali niso si toliko ostanka privoščili, da bi se bili dovolj odpočili in vsaj nekoliko okrepčali, ampak hajd za sovražnikom

proti kapelici, tu se vname med obema strankama strašen boj! —

Ko se graničarji nekoliko časa s Francozi pokajo, pritisnejo huzarji in bojni krič in vriš: „ura, hura!“ se zasliši in kmalo je bila zmaga na naši strani, in Francozi otepeni beže dalje čez Postojno in Hrušico, kakor sem že gori omenil.

Nekoliko dni potem, ko je zdravnik nekega večera s prebolelim častnikom v zgornji izbi o tisti vojski kramljal, priskače Ivica v sobo in pravi: „Očka, urno stopite doli, v spodnji hiši sta dva gospoda, in po Vas prašata“.

Ko zdravnik v spodnjo hišo stopi, stopita pridša oficirja predenj.

„Ali niste Vi cerkniški zdravnik V...!“ popraša ga eden njú.

„Sem“, zdravnik nekako boječe odgovori.

Ni davno, kar je neki oficir iz naše armade v tem kraju nekam izginil, kako in kam, nihče ne vé, bil je moj pribočnik (adjutant) in je imel prav važne liste pri sebi. Lep, stegnen, suh in blede mož, v plašču konjikov je, ako bi mi Vi o njem kaj povedati vedeli, prav bi mi vstregli.“

Zdravnik vzame luč in molče pomigne oficirjema, naj gresta za njim, in res stopata za njim z velikim pričakovanjem po stopnicah v zgornjo sobico. Duri sobice se odpró, in „ah Vekoslav, moj dragi sin!“ pregovori stareji gospod in plane, pozabivši vse zadeve, proti postelji bolnikovi. Ta prizor videti, da je oče sina zopet živega našel, ki ga je že mrtvega ali pa vsaj od Francozov vjetega in odpeljanega mislil, bili so vsi ginjeni. „Na“, pregovori čez nekoliko časa potolaženi general, primši blagomilega zdravnika ginjen za roko, „tako milosrčnih in postrežljivih ljudi nisem do danes poznal. Vrli mož! tako, gotovo z nevarnostjo lastnega življenja dovršeno žlahtno djanje, ki ste ga mojemu sinu skazali, se ne dá, ne z zlatom ali srebrom, ne z viteškim redom obdarovati, taka dela morejo le nebesa prav poplačati!“

Ko razveseljeni vojskovod od svojega sina vse natančno pozvé, kako je k cerkniškemu ranocelniku prišel, kako ga je vrli mož radovoljno, če ravno v strahu pred Francozi, pod streho vzel, mu s celo svojo družino prijazno stregel, ga iz smrtne nevarnosti otel in tako ozdravil, da bo kmalo okreval in posteljo zapustil: ne more se ginjeni general V... družini za skazano prijaznost in posebno postrežbo dovolj zahvaliti. Obljubi, da jo bo drugi pot, kečar mu bo le moč, obdaroval, prijazno se poslovi in odrine drugo jutro proti beli Ljubljani, in obljubi, da bo v kakih 14 dneh po sina prišel.

In res, kmalo potem je mladi oficir tako okreval, da je jel pogostoma vstajati, in v kratkem do dobrega ozdravel.

Nekega jutra proti enajsti uri pridrdra jako prašna kočija po cesti od Rakeka, drdrá skozi trg naravnost proti zdravnikovi hiši, pred katero se vstavi. Iz nje stopi gospod general. Ko eden drugega pozdravijo, vzame gospod iz kočije skrinjico, in jo gospodu zdravniku dá, rekoč: „Dragi prijatelj, vzemite to malenkost v zahvalo posebne prijaznosti in dobrot, ki ste jih Vi in Vaša družina mojemu Vekoslavu skazovali!“ — Zdravnik odpre skrinjico in vidi, da je polna zlatih rumenjakov, in pravi: „Gospod general! vzemite svoje darilo nazaj, za tako plačilo ne prodajam milosrčnega djanja in zavednosti svoje. Vaš spomin, če sem borni Kranjec v stiski uboge domovine tako priljudno in domoljudno s svojim bližnjim ravnal, mi je dovelj!“ —

In vse prošnje in prigovarjanje gospoda generala so bile zastoj.

„Če je tedaj vse prigovarjanje zastoj in če očetovega daru v spomin nikakor ne vzamete, vsaj mi ne boste kratili veselja, da svoji zvesti strežnici v spomin ta-le borni prstan poklonim“, generalov sin v besedo seže, in Reziki svetel briljantnik na prst natakne. Ivici pa ovije general niz svilih biserov okrog vratu, objame nem in molče s svojim sinom bogomilega Samaritana, njegovo priljudno ženo in hčerki, potem sedeta hvaležna v vpreženo kočijo in zdrdrata iz Cerknice proti Planini.

Dopisi.

(Poljski spisal Jožef Korzeniowski, poslovenil L. G. Podgoričan.)

(Dalje in konec.)

„Če prav sam znaš, takov človek — da sam ob sebi ne more prideti ničesar, da je toraj le pogovor sploh o tebi razodel mi, vendar-le sem njegovo spisanje premislil, pa mu tudi slepo ne verujem. Drugo pismo sem prejel od tvojega prijatelja. Nej treba, da ti srce rudečico polje v obraz. Saj to je bila njegova dolžnost, da je razodel mi, ti pa moraš znati, da je to le njegova prijazna. Njegovo srce je bezi vsakojake pege, za tega delj tudi ne hvali tvoje odločbe. Ker je prijateljska ljubezen do té utegnola zapeljati ga, da je prevaril se o zvezi s žensko, ki je ne mara še ne pozná, kakova je; ker — še mlad, morebiti prehudo sodi njé razvade i njé značaj vsled slučajnih okolnostij, ki često, kakor razpoklo zrkalo, najkrasnejši obraz narobe kaže, da nej prave podobe, za tega delj mu verujem na pol. Ti pa, ljubi sin, popisal si mi jo do céla drugače, a tudi nejsi neenostransk; tudi tebe slepi strast, torej tudi tvoje ménitve ne morem odobriti. Tedaj je nama, tvojima roditeljema, ki imava le tvojo srečo na srci, edin pomoček mogoč. „To-le“, — dejal je i pokazal grmado pisem, „to-le gotovo kaže tvoje milice srce, to priča njé značaj, njé vdanost; tú je razodeto njeno telo, razodéta njé duša. Vedigabog, kako zamudno delo bode to, ali katera žrtva je pretežka roditeljem! Ta pisma nama zaupaš — jaz i mati jih pregledava, potlej pa ti . . .“

„O, ljubi oče“, — vskrikol sem vporljivo, „ta pisma so moja, to so skrivnosti, to so duše v dušo šepetanja, neumljiva drugim uhom“.

„Tem vérnejše mi postreži. Morebiti — da je v prvih teh pisem kaj hinavščine, ki je v vseh začetnih takih listih — ženskih i moških; to je pa le dim, kateri navadno napoveduje plamen, ki se rés kmalu prikaže, — v tega plamena svitlobi izpoznam njenega srca vsa zakotija“.

„Ljubi oče!“ — vskliknem s prošnjim glasom.

„Bojiš se, da utegnem v njih najti resnico tega, kar sta mi pisala Grodek i tvoj prijatelj. Če se utegne pokazati, da je rés to, ne bodem ti delal nikakoršne sile, temuč le miloval te bodem, zato ker si se dal speljati na led“.

„Nikakor ne, dragi oče!“ — viknil sem i vstal, „tega se ne bojim; lahko s hladno roko prestakneš vse njeno srce, pa povsodi najdeš le najognjenešo željo po mojej sreči“.

„Tedaj dovoljuješ?“

„S to-le pogodbo le, ljubi oče, če mi dovoliš iti v Vilno i tamkajše dokončati vseučelišče“.

„Po dokončanju svojega uka pa da se vrneš domú z nevesto. Pa bodi tako“. To izgovorivši jame resno zbirati moja pisma, razvrščevati jih po številkah, začne prebirati jih z največo pazljivostjo, i ko je vse to dokončal, rekel je prinesiti prtec, v kterega je zavezal vse — ter odšel.

Mej tem dolgim poslom sem nepremakljivo stal oprt na sténo; nikakoršne prave misli nejsem imel, ni strah me nej bilo, upanja pa tudi nejsem imel nikakovega. Tako zamaknjen se naméroma ozrem na blazinjek. Oča, vljuden i usmiljen, pustil je bil na njem tisto poslednje, še nerazpečeno pismo. Pred ta list padem na kolena, kakor bi bil nenavzočne ljubice prosil, da bi mi ne zamerila, ker sem pustil odgniti njenega duha i njenih čutov skrivno zavézo. Začnem brati: bridke solze so se vdrle iz mojih očij i olajšale mi srce.

Vés dan nejsem videl svojih roditeljev. Drugo jutro je oča v sobo stopil z vso množino pisem, zvezanih v prtec, za njim pa strežaj, ki je prinesel pol risa čistega papirja. Ko sem vse to zavzet gledal, omeni oča: „Ljubi sin, vdala sva se mati i jaz delu, ki nama je pretežko. Tvoja mati ima slabe oči, jaz pa nejsem poseben Francoz. Ná svoj zaklad nazaj. Originali naj ostanó tvoji; a tú-le imaš popir, razločno prepíši vse liste materi, meni pa jih prestavi po domače, predno pojdeš v Vilno“, — pristavil je povdarljivo, a nej čakal mojega odgovora, temuč kar odšel je.

Ozrli smo se drug v drugega i nasmejali, gospodu M. pa, čem delj je govoril, tem bolj se mu je na obrazi brala melanholičnost i otoženost; kakor ne bi bil videl našega genotija, tako je govoril dalje: „Dolgo časa sem premišljeval, kakov namen bi moj oča imel s tem posebnim delom. Napósled mi je prišlo na misel to-le: ne mara bi mi rad dal čas, da se premislim, morda hoče mojej strpljivosti zavdati i z lekom, ki zdravega človeka boleti, pregnati meni z njim bolezen. Ke sem bil premislil vse njegovo vedenje do mé, njegov razgovor, tako neusmiljeno dosleden, njegovo navidezno résnost, pred vsem tem pa njegovo očitanje zaradi njene tako narazne starosti, kar sem, sam prepričan, imel za nepremagljiv napotek; prepričal sem se, mojega očeta namen — da nej drug, nego da igra z mojimi čuti, ki so bili tako globoki, tako očiti. Odločil sem se, da uničim njegovo namero, zato sem se nemudoma lotil svojega dela. Ta odločnost mi je razdrobila srce i vse okrog mene migljalo v poprejšnjih barvah. Pri obedu sem smejal se, govoril sem o različnostih, o svojih pisemih, o tem orjaškem delu, ki sem ga bil dobil, o njem pa ni zinol nejsem. Pred večerom sem se zopet lotil svojega dela. Moje sobe okno, pri katerem je stala moja miza, gledalo je na vrt; nekoliko korakov od tega okna je bila stezica, ki nej nihče hodil po njej. Ob dvéh po polnoči sem še sedel i pisal. — Noč je bila topla, okno je bilo odprto, vse je bilo do céla tiho, da celó moje sveče plamen nej mignol. V tem se mi je zazdelo, kakor da slišim stopinje, da se bliža nekov človek; pogledam skozi okno i zagledam postavo svojega očeta, ki je varno šinol mej drevjem na stran i zginol v bližnjo vrtno hišico. Oča skrbi zá-me, še zdaj ne spi, dejal sem sam sebi, vést me je začela peči i takój sem vgasnil svečo.“

Prve dni mi je še dosti vspešno izpod rok šlo délo i nej kalilo mi veselega čutija. Kader koli sem bil pri roditeljih, nobenkrat nejsem ni žugol o tem; o nekeje

priliki sem v misel vzel sv. pismo Jakoba, ki je sedem lét pasel ovce, zato da bi dobil Rahelo. Oča pa se je vél tako, kakor ne bi bil razumel me, obračal je razgovor le na druge predmete; časi je po dnevi i po noči sprehajal se pod mojim oknom i pogledoval, ali pišem ali ne. Jaz, dveidvajsetleten modroslovec, hotel sem prevariti prepričanje starega človeka, ki je poznal ljudska srca.

Čem globoče sem bil zamaknjen v pisma gospé Hironimove, tem očitnejša mi je v njih bila nadnavadna enoličnost. Tiste misli, tiste čutije so na vrsti bili vsako trenutje; enolični obrazi, le časi drugači, a često prav taki, gledali so iz vseh pisem. Iz početka je ta zapažnja bila samo lahka misel, ki sem jo pregnal tako, kakor kako neljubo prikazen; pozneje pa je bolj i bolj preminjalo prepričanje, ki je stalo pred menoj, kakor kako nedostopno strašilo, ki je svojo ledeno roko položilo na srce, z drevesa moje ljubezni pa je stresalo — list za listom, cvet za cvetom. Jél sem se sramovati grde nehvaležnosti, groza me je vjedala i trla. Da bi se boljše prepričal, pisal sem vso noč, a ko zjutraj ravno stopim k roditeljema, najdem očeta, da je sedel, roki na hrbtu imel navskriž, mater pa sem videl, da je plakala.

Ta prizor me je novič pretresnil i probudil mi je vest. Potlej me je redko kdo videl, še rejše pa sem sedel pri svojej mizi. Ob desetih je bilo navadno užé temno v mojej sobi. Časi užé truden od samega bezidušnega dela, h kateremu sem šel le zdaj pa zdaj, a sam nejsem znal, kedaj ga bode konec, — truden porinol sem od sebe popir s poluzačeto perijodo. Večkrat me je potlej bilo sram krivice, ki sem jo učinil tej ženski, katere duša i misel se je morebiti prav tista trenutja pečala z menoj. O takih prilikah sem pobegnol iz svoje sobe, zavsél konja in potlej sem blodil, sam nejsem znal zakaj, — po polji i po lovih. V takem boji sem preživel tri mesece.

Po teh besedah je g. M. poobesil glavo i do céla umolknil.

„A nejsi prepisal vseh pisem?“ — čez malo časa povpraša gospodar.

„Užé jih je bilo nad devet i devetdeset“, — odgovoril je g. M., a nej ozrl se v nobenega nas.

„Ali ste ostali doma gospod?“ — poprašal sem jaz. „Skončal sem vseučelišče v Berlinu“, — odgovoril je.

„A gospa Hironimova?“ — vprašal je g. Hinek. „Rejše i rejše sem pisma dobival od njé; tožila je zaradi mojega molčanja, napósled pa je sama omolknila. To mi je kazalo razžaljenega srca oholost. Kaj se je zgodilo z njo, tega še zdaj ne znam. Nejsem hotel poizvédovati; bal sem se, da bi kaj, kar koli, prepričalo me, da sem se varal. Koprnel sem i koprnim še zmérom“, — dostavil je i na láhko povzdihnil, „da bi v moji duši ostala taka, kakoršno sem videl, i poznal v Poseci“.

Ko je bil to povédal, vstal je i odšel po stezi k Tetorovu. Ostali smo sami i molčali, sočutno smo gledali za njim. Dolgo časa, videli smo, da je hodil po obali ob reci; nobeden nas nej šel za njim; še le večerni mrak nam ga je skril do céla. K večerji nej bilo g. M., a ko smo se bili drugega dné sošli zajutrkovat, izvedeli smo, da je ob štirih zjutraj odšel.

Ko smo zajutrkovali, omenil je g. Hinek to-le: „Kako čudovito veliko je človeškej osodi često do majhnih okolnostij! Da je gospa Hironimora pisala zanim-

nimljivo, da je v materinščini pisala, iméla bi zdaj mladega moža, ki bi jo še zmérom ljubil!“

Po nesreči.

Pred mano krasen grad je stal,
Kar grom in tresk ga je razdjal,
Razrušil se je v drobni prah,
Zarastel kraj je zelen mah.

To ni pa krasen grad mi stal,
In grom in tresk ga ni razdjal,
To bila je nesreča le,
Ki up mi zlat podrla je.

Fr. Cimperman.

Spomin.

’Z daljave žale veter glase Vrstijo se pretekla leta
Mi nosi v mirni tihi hram, Mi v duhu urno pred očmi,
S spominom kjer v minule čase, Ljubav budi se spet mi sveta
Pri oknicu slonevam sam. Nekdanjih v dómu srečnih dni.

Al srce meni tužno bije,
Ker tako žalostno doni
Premili zvon mi ’z domačije,
Ki zlatih let spomin budi.

A. Koder.

Kmečki godci.

(Spisal Andrejčekov Jože.)

Slovenec je vedno rad vesel, posebno pa ljubi godbo in petje. Težko kedaj opravi kako veselico, da ne bi bilo zraven godbe in veselega petja. Naj ga moré skrb i težave, naj mu nemila osoda še toliko križev naloži na rame, vse prenaša korenjaško, in zraven si še zapoje in zažvižga, da je veselje. — On poje, enako slavcu, v žalosti in veselji; v žalosti, da bi si zlažšal srčno bolešt, v radosti, da bi še bolj povišal čutila, katerih je polpolno srce. — Poglejmo kmečkega fanta, kako vriska in poje, ko ga vzmó v vojake! Sram ga je pokazati žalost, ki ga tare, pred svojimi tovarši, popolnoma zakriti pa tudi ne more britkosti, ki mu polni srce, zato jame peti in vriskati ter si pogum delati, čeravno se mu mnogokrat med petjem vdirajo solzé po lieu. S petjem za trenotek zamori žalostni spomin, da se bo moral ločiti od starišev, prijateljev in svoje drage, s katero je že menil ob kratkem gospodariti na očetovem posestvu; s petjem pa tudi svojim domačim lajša bolesti, da preveč ne žalujejo, ker njega vidijo veselega. — Tako poje v žalosti.

Vse drugače pa odmeva njegov glas, kedar se snide z družimi tovarši zvečer na vasi ali pa poletnega jutra, ko še pred zoro brusi kosó na travniku ter podira visoko travo pred seboj. To ti je vse drugačno veselje! — Sedaj mu živi pravi mladeniški ogenj na obrazu, poln življenja je in srce mu kipi čutil, blazih čutil, ki jih le nepokvarjena mladost pozná, zato jame veselo peti, da odmeva krog in krog po dobravi, kot bi

hotel vsem stvarjem naznaniti svojo zadovoljnost. In zakaj ne bi pel? Mlad je, zdrav in zadovoljen s svojim priprostim stanom, ves svet je zanj poln cvetic, in kaj se bolj prilaga mladini, nego veselo serec! — Sedaj prepeva radosti.

Ozrimo se na polje, kjer se ziblje valovito rumeno pšenično klasje teže priklanjaje se k tlam. Cela vrsta mladih krogličnih deklet se poteza po njivi. Brušeni srpi se svetijo, snopje za snopjem narašča pod urno ženiško rokó; vsaktera se bolj podviza, da bi prehitela svojo sosedo in bila prva. To ti je življenje tukaj! Nobena ne misli na vročino in težavno delo, saj so že vajene obojega. Veselo kramljajo med seboj, vsaka vé kaj novega povedati, slednjič pa, ko se jim v pogovoru že nit odtrga, zapojó združeno kako domačo, da bi jim šló delo bolj urno izpod rok. In kako lepo znajo peti, kako čvrsto! S svojim čistim glasom prekosé gotovo marsiktero slavno pevkinjo na glediščinem odru.

Enako petju, ljubi kmečka mladina tudi godbo. Ko se je hlapec ali domači sin celi božji teden trudil in potil, ne misli v nedeljo popoldne na to, da bi se odpočil in okrepečal v postelji ali na vrtu v senci za prihodnje delavnike. V krčmo se napoti proti večeru, da bi si pri vinu in godbi kratil čas.

V krčmi sedeti bi ga gotovo dolgo ne veselilo, ko ne bi bila ondi godba, kajti ravno to je namreč tista magnetična moč, ki ga neprestano vleče k sebi. On hoče biti vesel v veseli družbi. In torej zaigrajo godci kako okroglo, ni mu več strpeti. Vsi udje jamejo se mu nakrat gibati, z nogó bije takt, in zdi se mu, da tudi stol ž njim vred poskakuje. Koj jo imá v pesteh krčmarjevo hčer in hočeš nočeš, mora se zavrteti parkrat ž njim okrog. — On se ni učil etikete, toraj ne prosi svoje plesavke niti dovoljenja, niti jej ne dela poklonov, kar po domače jo prime čez pas in že se sučeta. In kako jima gre, kot bi rezal! Sicer ne poznata dosti plesov, ne vesta, kaj je „quadrille“, „walzer“, kaj pomeni „kotillon“ itd., pa kaj ju to briga! Ona plešeta, kakor godci godejo, in to je dovelj. Veselje ju je gledati, tako sta obadva urna. Dekle se suče kot vrtavka, fant pa pritrkava s petami, da kar kozarci po mizi poskakujejo. — Sedaj pa reci še kdo, da kmečki fant ni naj bolj srečen mladeneč! —

Ravno tako, če ne še bolj, ljubili so veselice naši prednamci, in te so bile še tem bolj zanimive, ker se je nahajalo v njih več domačega značaja, nego dan današnji. — Sedajni čas se je vrinilo mnogo ptujih navad tudi že v kmečke kroge, da jamejo postajati vedno bolj enolični, in stare šege so večidel že povsod zginile. Novi duh razširja se tudi med kmečkim ljudstvom, da bi le pravo pot zadel, in bi našim seljakom ne bil več v škodo, nego v korist!

Naši očetje so ljubili zabavo. Le poslušaj starega kmeta, ko ti bo pravil o svojih mladih letih, kako je bil vesel. — „Sedaj so naši fantje nekako mrzli“, djali so mi marsikdaj stric, „nič pravega veselja ni med njimi. S starimi peticami in dvajseticami zginile so tudi stare šege. Ko sem bil jaz mlad, to ti je bilo življenje! bili smo pa tudi fantje po volji božji, in kamor smo prišli, nas je vse rado imelo, ker smo se znali obnašati“. — Tako so govorili stric, prav so imeli.

Vse bolj čislani, nego današnje dni, bili so nekaj kmečki godci. Ti slovenski selski „virtuozi“ prebrodili so vse kraje na dolgo in široko ter zabavali kmečko ljudstvo. Ni je bilo svatovščine, niti sejma, niti kake druge zabave, da ne bi bili nazoči tudi godci. Ljudstvo

pa jih je tudi čislalo in vselej obilno obdarilo, če so se skazali mojstre. Takrat so si ti možjé zaslužili denar. Kmečki godec pa je tudi imel težko nalogo izvrševati, ako se je hotel ljudstvu prikupiti, in takovo nalogo izvrševati ni bilo vsacemu dano. Ni bilo samo dovelj, da je znal dobro piskati, temuč je moral biti tudi pravi humorist, celi Pavliha in lažnjivi Kljukec. Moral je imeti pripravljenih na vsako vprašanje kup odgovorov, in sicer takovih, da se je ljudstvo smijalo. Slovensko ljudstvo, kakor smo že rekli, je rado veselo, in kdor je vesel, se tudi rad smeje. K temu pa je bilo treba človeka, ki je znal smeh uneti. To nalogo je imel godec, ki je moral pri vsaki priliki kako smešno tako rekoč izpod pazdihe vzeti ter jo prav resno prednašati ljudstvu. Godec sam se je moral resno držati, to je prva naloga vsakega humorista, kajti ako se ta sam smeje svojim šalam, ne bodo imeli nikdar toliko dotipa do posluševalcev, nego takrat, če je humorist prav resnega obraza. Takov človek je kmečki godec, pravi nemški „hanswurst“ na odru. — Le pojdi na kako kmečko ženitovanje, kjer se še držé stare navade ter ne najemó kacega fantalina s harmoniko, temuč stare godece, ki so še tu in tam raztreseni, kot ostanki nekdanjih časov. Le poslušaj ga starega možička, ki je že ves pokvečen, šaljivost pa ga še ni minula. Kako resno bo razlagal o svoji ženi, ki ga je učila na metlo piskati, kako jo je potem cunjarju prodal za pet vatlov trakov itd. Vse mu tako gladko teče, in pripoveduje tako resno, da se mora človek res smehú valjati, zraven pa občudovati prostega kmeta, ki je tako obilno obdarjen s takimi zmožnostimi. — Pa kako zna pikati zdaj ženina zdaj nevesto, a vendar ne razžali nikogar, celó nad starešino in hišnim gospodarjem iztrese svoje čmrle in ose.

Kmečki godec je moral imeti posebno lastnost, moral je biti že za to ustvarjen, da je s svojimi šalami ljudstvo zabavljaj, sicer ni bil godec.

Še sedaj pravijo po kmetih, če kdo kako prav smešno in laživno pové, „ta je godčevska“.

Godci so imeli v vsaki soseski svoje društvo, in le o sili, ko je ktereга manjkalo, najemali so jih iz sosednih sosesk. Naj večó oblast je imel oni, ki je nosil bas, in ta je bil navadno tudi največji humorist. S svojo „rumenco“, tako je imenoval bas, se je povsod ponašal ter jo hvalil, kot dobro živinčé pri hiši, ki je imel že trikrat mlade v koprivah. Bas je moral brenčati, sicer ni bila godba popolna, in raji so pogrešali kaki klarinet ali trobento, nego renčéči bas.

Godec pa ni bil vedno le humorist, „hanswurst“, temuč se je včasih tudi poboljšal ter se spremenil v slovenskega „troubadour-a“. Ako je hotel kako dekle s snubiti zase ali pa morda za koga družega, vzel je citre ter šel pod njeno okno, če pa so oče dovolili, tudi v hišo, in ondi je začel napletati citre in zraven prepevati zaljubljene pesmi; pa svoje godčevske lastnosti le ni mogel popolnoma zatajevati, in proti koncu je navadno kako pesem zapel, ki jo je sam zložil, da se je moralo vse smijati. Tako je znal godec združiti resna čutila ljubezni s šaljivostjo, prav primerno trpežni kmečki dekleti, ki ne omedli koj za vsako malenkost, ako se ji ta ali uni izneveri, ki jo je že s snubil in hotel vzeti za ženo. S tem pa nikakor ne trdim, da je kmečka dekle neobčutljiva. Ona čuti morda živeje, nego kaka efektovana mestna koketa, ali svoje čute zna skrivati pred svetom in jih korenjaško prenašati. —

Citre so bile naj bolj navadne za posamezne igralce.

Vsaki kmečki fant, ki se je hotel kaki zali dekleti prikupiti, po kateri je že dolgo časa oči obračal, omislil si je citre ter se učil nanje brenkati. Še dan današnji se nahajajo pogosto po kmečkih hišah stare citre, navadno vse okajene in brez strun, ktere je stari oče le še za spomin ohranil ter jih vtaknil kjesibodi pod streho ali pa v bramu. — Ako so se mladenčji zbrali po zimi pri predicah, prinesel je ta ali uni tudi citre seboj, in tako je potekel večer med norčijami, petjem in godbo.

Godci pa niso imeli svojega opravka samo po svatovščinah in krčmah. Dan pred novim letom zbrali so se godci iz ene soseske ter šli po vaseh nosit novo leto. Ta čas je veljala domačemu duhovnu, županu, krčmarju in bogatejšim gospodarjem, kjer so vedeli, da bo kaj padlo. Vstavili so se pred hišo ter zaigrali, potem pa zopet zapeli novoletnico. Dobivali so navadno klobas, pijače, pri bogatejših tudi denarja, ktere pa so navadno potem skupaj zabili v krčmi. Koledniki, ki so takrat hodili po vaseh prosit milih darov za cerkve, jemali so večkrat tudi godce seboj, da so jim ljudje raji dajali. Koledniki sami so imeli tudi nekoliko godčevske lastnosti. Hodili so praznično opravljeni z vencji za klobuki, ter so vganjali po hišah svoje šale, vedé, da s tem več naberó, nego s prošnjo. Če kolednik ni bil sposoben, da bi bil vganjal šale, prevzel je to godec.

Ob nedeljah in družih praznikih najemali so godce tudi v cerkev, ker takrat še niso bile orglje tako razširjene, kot sedajni čas, ter se nahajale le po bogatejših cerkvah. Najprej so zaigrali godci, potlej pa zapele pevkinje s cerkovnikom. Pri tacih svečanostih so godci mnogo zaslužili, posebno če je bil farni patron bogat. Razun tega pa so dobili tudi pijače, dokler je bila še navada, da so tu pa tam imeli po farovžih krčme ter točili vino.

Naj bolje je vendar godec živel pred pustom, ko je bilo naj več ženitnin. Takrat se je zredil in odebelil, kot polh v jeseni, da je potem tem ložej prenašal štiridesetdanski post, ko je obesil bas na kljuko. Komaj je opravil eno svatovščino, že ga je čakala druga. Povsod je bilo dovelj jedi, dovelj pijače in tudi borov. Na podu v kakem kotu je imel svoj prostor, kjer je drgnil bas ali trobil na trobento, mladina pa se je sukala pri borni svitlobi, ki je prihajala iz laterne na steni viseče, da so kar podnice škripale. Na podu je bilo navadno plešišče, ali pa pod lipo na trati pod milim nebom. —

Če se je nevesta jela jokati po svojem deviškem stanu, kakor pravi narodna pesem:

Štirje jo godejo,
Eden jo trobi
Micka pa joka se
Sama na podi, —

bil je koj godec pri rokah, da jo je potolažil s svojo šaljivostjo.

Pa ne samo po kmetih, temuč tudi pri grajščakah so bili kmečki godci čislani. Ako je kak plemenitaž napravil gostijo, naprosil je tudi godce, da so razveseljevali družbo. Če je šel snubit k svojemu sosedu grajsko hčer, spremljevali so ga godci, ki se svojih šaljivosti tudi pred gospodo niso zdrževali, temuč prav po domače ondi svoje burke vganjali. Takrat se vé da med domačim plemstvom in kmeti ni bilo toliko razločka, in grajščak se je rad menil s svojimi kmeti in se z njimi zabavljaj.

Tako je bilo nekaj, ko so nosile dekleta še šaplje in žene avbe, moški pa široke klobuke s prevozami in rudeče oprsnike z velikimi gumbi, dan današnji pa

je godcem že večidel odzvonilo, bas in trobenta sta morala v kot in mesto nju so se zdaj vselile harmonike, s kterimi eden opravi, kjer je bilo prej treba štirih. Le kjer se hočejo še starih običajev držati, najemó še godce k ženitovanju, in tudi veliko avbo natakne še kaka stara teta pri tej svečanosti, nevesta pa bi je že več ne djala na glavo za ves svet ne. —

Gospodarske drobtine.

Da se kruh obvaruje plesnobe. Brž ko jame kruh plesniti, deni ga z nova v peč, kjer ostane blizo dve uri. Peč mora sicer zelo vroča biti, pa vendar ne tako, kakor tedaj, kader se kruh pēče. Potem kruh nekaj časa spet ne plesnuje.

Divji kostanj dober živini za krmo. Divjega kostanja je večidel vsako leto veliko, pa navadno brez koristi konec vzame. Dá se pa s pridom za krmo (pičo) rabiti pri domači živini. Ako se en dan v vodi namače in tako omehča, potem v peči ali na solneču posuši, naj se olupí, stolče ali zriblje in tako med drugo krmo zmeša. Če se tudi neolupljen stolče ali zriblje ter med krmo zmeša, daje jako dobro klajo in živino celó varuje mnogih bolezni.

Cena pitanih ovác se ne ravna le po teži, marveč tudi po tem, da so kolikor se dá debele, pitane. Čim debelejšje so, tem okusniše je mesó, imajo pa tudi tem več lojá, ki je draži mimo mesá, zato je pa tudi viša cena.

Smešnice.

Tudi nekaj v tolažbo. Nek gospod je napravil veliko gostijo. Neroden strežaj prinese juho do mize, tñ se spodtakne in z njo polije neki gospej dragoceno sviljeno obleko. „Nič ne marajte za to“, — tako jo začne sluga tolažiti — „v kuhinji je še poln lonec juhe“. —

Pravi odgovor. Nekdo gleda podobo sv. Jurja, ki visoko drži meč, pripravljen, da zdaj zdaj uniči zmaja, ki se zvija pod njim. Sosed ga vpraša: „Kdaj bo neki svetnik mahnil po zmaju?“ — „Ko se le količkaj gane“, odgovori vprašani. —

Odkritosrčna nasprotnica. Potrpežljiv mož je imel prav zlobno ženo, ki mu je v vsaki reči nasprotovala. Ko se nekega dne zopet začne pričkati z njim, pravi on hoteč jo utesiti: „Le nehaj, draga moja, in utolaži se, saj vem, da imam dobro ženico“. „Vraga imaš“ — zavpije žena v navadnem ognju svoje ugovorljivosti. —

Zastavice.

65. Kdo pride najprvi v cerkev?

66. Kdo ima v cerkvi največo oblast?

67. Kdo je v cerkvi najbolj radoveden?

68. Kaj je v cerkvi brez potrebe?

Vganjka zastavic v 19. listu: 61. mesec; — 62. Adam; — 63. Enoh; — 64. Lotova žena.

Odgovor na računsko zastavico v 20. listu: Juri je izgubil svojih 100 gld., ker za kmetijo bi bil v vsem skupaj moral dati 20.971 gld. 51 kr.

Ogled po svetu.

Avstrijsko - ogerska država. Med tem, ko se jako važne reči godé na večerni strani naše Evrope, prekuhavajo dunajski in drugi avstrijski listi — krizo čislajtanskega ministerstva. Vsa ta reč se nekako suče krog osebnih zadev, še bolj pa gré do tega, da se zopet napravi ustavoverno ministerstvo. Ustavoverneži se sicer nekako kujajo in delajo, kakor ne bi hoteli vlade prevzeti, vendar vse kaže tako, da zopet poprimejo veslo. Mnogo glasov in zaupanja se obrača do nemškega poslanca dr. Rechbauer-ja v Gradcu, kterega je Potocki tudi že hotel imeti med svojimi. Ali kakošen program ima Rechbauer? Takošen, da razen Nemcem hoče tudi Poljakom marsikaj priznati, drugim pa nič. Po njegovi previdnosti bi se torej iz dualizma izcimil trializem, namesto dosedanjih dveh, bi se Avstrija razcepila na tri kose. Gledé tacih homatij po pravici pravi Žuzelka: „Ako se Avstriji ne prikaže kmalu bistroumen in krepek rešitelj, mora razpasti“. —

Na Českem so te dni neposredne volitve v državni zbor. Do trenutka, ko to pišemo, ni še nikakoršnega naznanila o izidu teh volitev. Toliko pa je gotovo, da nekaj Nemcev pride na Dunaj v državni zbor, ki zopet jame zborovati 8. dan t. m.

Zanimive predloge so stavili v ogerskem zboru. Predlagalo se je, naj se osnuje samostalna ogerska armada, naj se popravi pogodba z Avstrijo ter nastopi edino le osebna zveza (personal-union.) Večina v zboru je tem predlogom sicer zaprla pot do razprave, Ogrji pa so vendar-le odkrito pokazali, kam pes tace moli.

Hrvaški deželni zbor se snide 10. dan t. m. in bo zboroval do konca meseca decembra. — Dalje se poroča, da je ban Rauch škofom naznanil, da je na Hrvaškem zopet vpeljan „placetum regium“. To se pravi, da škofje nektare sicer čisto cerkvene naredbe smejo izvrševati le s kraljevim (cesarjevim) dovoljenjem.

Francoska. Najvažnejša dogodba z bojišča je ta, da je — Mec padel! „Sl. Narod“ piše o tem: „Bazaine, izdajalec meksikanski, se je 27. oktobra Prusom udal. 28. oktobra so podpisali kapitulacijo, Bazainova armada je izročila orožje in 29. okt. so Prusi imeli v rokah trdnjavo in ostrožnike. 173.000 mož, 3 maršali in 6000 častnikov je brez mahljaja zapustilo svojo domovino in se mehkužno poklonilo pod sramotni jarem. Ta dogodjaj je za zdaj še tako nerazumljiv, da bomo le od prihodnosti morali pričakovati naznanil. Ves nenemški svet sumi na izdajo, republikanska vlada sama pravi v okrožnici, ktero je Gambeta razposlal svojim prefektom: „Take nesreče (kakor je kapitulacija Meca) bi mogel biti kriv le zločin, in tisti, ki bi se bil tega zločina krivega storil, moral bi stati izven postave“. — „Novice“ pišejo o tem tako-le: „Pruski in Prusom privrženi častniki sicer slepijo svet, da je bil Bazaine primoran to storiti zaradi lakote in drugih nesreč; ali opravičeno je prašanje: zakaj Bazaine z armado kakih 120.000 zdravih vojakov si ni upal planiti iz trdnjave in podreti nemško vojsko, če tudi ona šteje 200.000 mož? Bazaine je izdal in prodal cesarja Maksa v Mehiki, in toisto je zdaj storil z Mecem. S tem udarcem je pogubljen tudi Pariz, kajti vsa nemška armada, ki je oblegala zdaj Mec, vzdignila se je zdajci proti Parizu“. — Kapitulacija Meca vsakakor ostane čudna prigodba; da-si morda ni nemogoče, da je Bazaine res moral udati se, vendar je spet jako proti temu, kar „Sl. N.“ poroča na drugem mestu: „O Bazainovem gospodarstvu v Mecu se razvedajo strašne stvari. Njegov generalstab je s početka s kruhom krmil svoje konje;

veliki častniki so živeli v največem razkošji, armada pa po 2 dni ni jesti dobila. Gotovo bi se bil Mec lahko še držal cel mesec, ako bi bili z živžem pametneje gospodarili. V Mecu je med obleganjem umrlo 35.000 ljudi zaradi slabe hrane. In pri vsem tem naznanja londonski list, da so Nemci v Mecu našli streliva in drugih potrebščin toliko, da bi bila francoska armada lahko izhajala do konca marca. Pri takem ravnanji se ni čuditi, da so v Ars-u ženske napadle Bazainovo kočijo, jo razbile in da bi bile Bazaina gotovo umorile, ko bi ga ne bili rešili pruski žandarji“. — Na vseh svetnikov dan se je imelo pričeti napadanje Pariza, vendar se menda ni pričelo, ker je med tem prišla novica, da je sklenjeno pomirje na 25 dni. Ali bo skoraj popolnoma mir, Bog vé.

Cesarica Evgenija je te dni Napoleona obiskala na Viljemovi višavi, pa je že spet odšla nazaj na Angleško. Pravijo, da Napoleon se preseli na laški otok Elba, zaradi boljšega podnebja.

Rim. Z Laškega se toliko poroča, da si vlada prizadeva, da sveti oče papež, kar se tiče osebne veljave, popolnoma enak ostane laškemu kralju. Da ne govorimo dalje o tem, naj omenimo, da po vesoljnem svetu, kakor po Avstriji, katoličanje jako resne in slovesne glasove povzdigajo zoper rop rimskega mesta. Vlade same pa — tudi katoliške — križema roke držé. Gotovo je, da rimsko prašanje bo še visoko kipelo. Mogoče, da celó protestanški pruski kralj osramoti katoliške vladarje, vsaj govori se, da namerja papežu pomagati, kedar bo vojska s Francozi pri kraji.

Razne novice.

Katoliška politična društva. Združena moč je potrebna vsakemu večemu delovanju, vzajemno porazumljevanje je duša javnega življenja. Ako kedaj, treba posebno v današnjih razburjenih časih edinosti — sloge. Nam Slovencem je posebno živa potreba, da delamo z združenimi močmi, tem bolj, ker smo, da-si nas je le malo, razcepljeni v razne dežele. Dve svetinji pa ste, ki nam morate biti nad vse dragi, ki zahtevate od nas resen boj: vera in narodnost. Moč za varstvo obeh in boj za-nji mora biti skupaj. V varstvo in razvijanje slov. narodnosti imamo več zavodov, n. pr. družbo sv. Mohora, Matico, čitalnice i. t. d. Ker pa ima tir sedanjega časa toliko jako hudih nasprotnih življev, ki so enako nevarni verstvu in narodnosti, ker se taki življi prikazujejo posebno v političnem gibanji, treba je, da se po enakem poti temu v okom hodí, in za to posebno priprava so — katoliška politična društva! Radostni moramo omeniti, da se taka društva jako lepo razvijajo in veselo množé na Koroškem, ne le po nemških, ampak tudi po slovenskih krajinah. Sicer pa se je tudi drugod po Slovenskem že jelo gibati enako življenje in se kaže, da se bo čedalje bolj krepostno razvijalo. Tako nam se piše iz slovenskega Štajera, da so v preteklih tednih tam imeli duhovne shode. Po želji ml. knezoškofa lavantinskega so se posvetovali tudi o tem, kako bi se ustanoviti dala kat. pol. društva. Treba je ljudstvo buditi, treba je, da se mika v političnih zadevah. Menimo torej, da se korist in potreba enacih društev razumeva sama po sebi. Dobro pravi omenjeni dopis: „Ako se kmetje v taka društva ne zberó, bojo vedno v manjšini pri volitvah, bodi si v šolski svet, bodi si v srenjski ali

okrajni zastop, ali v deželni zbor i. t. d." — Kar smo lani v 7. l. str. 68. pisali „o potrebi farnih bralnic“, velja po večem tudi tu, in bi se enaki zavodi lepo dali združiti. Torej na noge, Slovenci, časi so važni, delajmo z združenimi močmi!

Vojaske novačenje. Oba dotična ministerstva sta vsem oblastnijam zapovedala priprave za rekrutbo že sedaj pričeti. Leta 1871 pridejo pod mero vsi, ki so 1851, 1850 in 1849 rojeni. Popisne listine morajo do 15. decembra, a rekrutba v celem cesarstvu do 15. sušca biti dovršena.

Prekrasne diplome, katere je ranjki dr. Toman dal narediti Matici, došlo je 500 iztisov. Ljubljanskim naročnikom se razpošljejo še ta teden, vnanjim pa z zemljevidi, da se prihranijo posebni stroški Matici in družbenikom. Naj se častiti udje, ki je želé, se pa še niso naročili na-njo, kmalu oglašé ter pošljejo 50 kr.

Demantna ženitnina. Pred nekaj časom sta v Gústrovu mož in žena obhajala silno redko slovesnost, namreč demantno ženitnino, t. j. 75letno obletnico svojega zakona. Žena je stara 100, mož pa 98 let in sta oba še precej trdna v primeri s tako visoko starostjo.

Visoka starost. Sredi oktobra je na Českem umrl mož, ki je bil doživel silno visoko starost — 120 let.

Otrok z dvema glavama. V Marienwerderu na Nemškem je bila nedavno mati porodila otroka, ki je imel dve glavi. Dete nenavadne podobe pa je kmalu po porodu umrlo.

Burjava. Skorej od vseh strani našega cesarstva in od drugod se je nekaj večerov zadnjih dni pogostoma videla tista severna ali polnočna svetloba, ktera se tudi burjava imenuje. Nekod je bila jako žarna in krasna, celo obnebje kakor v ognju. Naravoslovci vedó razlagati, kako in zakaj nastaja burjava. Pravi vzroki pa menda še niso na tanko znani. Ljudstvo pritiče tej kakor drugim prikaznim na nebu različno prerokovanje in važne pomenljivosti.

Baloni in golobje. Ni še davno, kar smo govorili o vožnji po zraku. Naj danes omenimo, da morajo baloni tudi na vojski služiti, pa tudi golobje niso vojašine prosti. Zdaj, ko so Fracozje v Parizu krog in krog obdani s sovražnikovo armado, pomagajo si s tem, da simtertje nekteri v balonih odplavajo v druga mesta. Tako je sloveči Gambeta v balonu iz Pariza jadral k novi vladi v Tours, da zdaj od tam razpošilja svoje okrožnice. Še več drugih ljudi, posebno pa mnogo pisem i. t. d. je po balonih prišlo na vse strani po Evropi. Pri tem morajo tudi golobje službe opravljati, ki so že od starodavnih časov znani kot dobri pismoosenci.

G. Tomšič, vrednik „Slovenskega Naroda“ v Mariboru, dobil je vendar le dovoljenje, da sme napraviti tiskarno. Dvakrat mu je bila prej ta prošnja odbita. Tudi v Celovcu je enak dogodjaj z g. Rosbacherjem, ki pričakuje v tej zadevi rzsodbe iz Dunaja.

V priporočilo banke „Slavije“, že večkrat omenjene v našem listu, prinašamo na prošnjo to-le javno zahvalo:

Javna zahvala.

Sovražna roka mi je prinesla v hišo rudečega petolina, kateri mi je o polnoči hišo in vse, kar je bilo v njej, popolnoma vpepelil. Zavaroval sem se malo tednov prej pri „Slaviji“, ktera mi je precej, ko sem ji nesrečo naznanil, nekaj denarca poslala, potem pa škodo hitro pre-

iskala in me po moji najboljši volji odškodovala. Sveta mi je dolžnost priporočati „Slavijo“ vsem narodnjakom kot pošteno in pravično banko.

Na Primskovem 2. novembra 1870.

Janez Pelko
posestnik.

Jernej Sirc
Župan in priča.

J. Zusag
priča.

Žitna cena.

Povsod po vagánu prerajšana.

Ime zita	V Celovcu		V Ljubljani		V Mariboru		V Varaždinu		V Kranju	
	gld.	kr.	gld.	kr.	gld.	kr.	gld.	kr.	gld.	kr.
Pšenica	5	60	5	—	4	75	4	44	5	80
Rež	4	25	5	30	3	50	3	54	4	20
Ječmen	—	—	2	—	3	15	3	—	2	10
Ajda	3	25	2	70	3	—	2	50	3	20
Tursica	3	6	3	88	3	70	2	58	—	—
Proso (Pšeno)	4	95	2	95	2	90	2	80	2	50
Oves	2	1	1	90	1	90	1	90	1	90
Krompir	—	—	1	50	1	70	1	25	1	55
Fizol	—	—	—	—	—	—	—	—	3	84

Kurzi na Dunaji 8. novembra 1870.

5% metalike . . . gld. — kr. Nadavek na srebro 120 gld. — kr.
Narodno posojilo 57 „ 60 „ Cekini 5 „ 90 „

Družba sv. Mohora.

Kakor smo omenili v zadnjem listu, bile so družbine bukve razposlane na vse strani že do začetka oktobra. Vodila so nam bila pri tem poslu ista od prejšnjih let, kolikor je bilo mogoče, ustregli smo tudi vsem posebnim željam. Upamo, da ne bo nezadovoljen nobeden naših udov. Ako pa bi se tu ali tam vendar vrnila kaka zmešnjava, prosimo, naj se nam hitro naznani, skrbeli bomo, da se po zmožnosti kmalo poravna. Da je razpošiljanje knjig pri tolikem številu udov precej težavno in opravila obilna, menda nam ni treba razlagati.

Zgodilo se je letos na nekež železniške postaji, da so bukve obležale čez dva tedna, prej da so prišle v prave roke. Da se v prihodnje kaj enakega ne zgodi, lepo prosimo, naj se na „vpisovalni poli“ natanko pristavi, kako se želijo bukve prejemati: ali kot blago po železnici; ter tako po nižji ceni, ali pa po pošti. Kdor je oddaljen od železniške postaje, pa zahteva bukve kot blago po železnici, naj še pridene en dopisovalni listič, po katerem se bode njemu naznanilo, kedar se bodo bukve odposiljale.

Dopisovalnica.

A. J. v B: Vaši spisi so nam vedno jako dragi, „Sembilje“ i. dr. kmalu. — J. C. v Lj.: Poslani spev smo izročili odboru in ste vstregli z njim. — J. L. v G.: Da-si dobro, vendar ne še popolnoma godno; zapomnite si, kar smo zadnjič omenili v tej zadevi. Vse kaže, da bote s časom hvalno „peli“. — „Slaviji“: Z inserati se „B.“ do zdaj ni pečal, poslano moremo natisniti le kakor drugo navadno robo.